

Meer over Meren

Magazine over Het Friese Merenproject

Grenzen verleggen bij Lauwersmeer

Voor actuele informatie over Het Friese Merenproject en de werkzaamheden, kijk op www.frieseveren.nl

Uitbaggeren nieuwe vaargeulen Grutte Brekken

Half oktober is in Lemmer het graven van twee nieuwe vaargeulen voor de recreatievaart in de Grutte Brekken, onderdeel van Het Friese Merenproject, gestart.

Met het uitbaggeren van deze vaargeulen, aan weerszijden van de bestaande beroepsvaargeul van het Prinses Margrietkanaal, wil provincie Fryslân de veiligheid op dit drukbevaren water verbeteren. Recreatieschepen met een diepgang van 2.10 meter kunnen vanaf 2011 van de nieuwe vaargeulen gebruikmaken, zodat beroeps- en recreatievaart van elkaar gescheiden worden. De Grutte Brekken bij Lemmer is een belangrijk knooppunt in Zuid-Fryslân voor de recreatievaart én het drukste deel van de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl: de vaargeul van het Prinses Margrietkanaal doorsnijdt het meer van noord naar zuid. De Prinses Margrietsluis bij Lemmer telt zo'n 30.000 passages per jaar. De komst van de nieuwe vaargeulen zorgt voor een veiliger situatie. Een deel van de grond die uit het baggerwerk vrijkomt, wordt gebruikt voor het oever- en kadeproject van Wetterskip Fryslân in het Tsjûkemar.

Opening eerste oplaadpunten in Sneek

In oktober zijn in Sneek de eerste elektrische oplaadpunten met krachtstroom in gebruik genomen. Provincie Fryslân zet in op elektrisch varen, omdat het banen oplevert en bijdraagt aan schone meren. Sneek is de eerste plaats waar grote (verhuur)kruisers eenvoudig hun batterij kunnen opladen. Dat kan bij de Kolk, de Domp en de Houkesloot. Het Friese Merenproject realiseerde de oplaadpunten samen met het programma Duurzame Energie van provincie Fryslân, gemeente Sneek, netbeheerder Alliander en Stifting Elektrysk Farre Fryslân (SEFF). Deze zomer zijn ook oplaadpunten voor kleinere elektrische boten (16 ampère) in Sneek aangelegd. Provincie Fryslân wil het elektrisch varen stimuleren met onder meer een flink aantal oplaadpunten langs de vaarwegen en speciale vaarroutes. Ook komt er aandacht voor meer promotie en onder-

steuning van het bedrijfsleven in bijvoorbeeld opleiding en certificering op het gebied van elektrisch aangedreven schepen. Daarnaast geeft provincie Fryslân subsidie voor de ombouw naar Elektrisch en Hybride varen. Meer informatie: www.fryslan.nl/schoonvaren

Gedeputeerde de Vries en wethouder Metz openen de eerste oplaadpunten met krachtstroom in Sneek

Vaarwegen op diepte

Binnenkort gaat het baggeren van de Kleiroute, van Franeker via Berlikum naar Marssum, van start. Vanaf het aankomend voorjaar kunnen (motor)boten met een maximale diepgang van 1.30 m. weer zonder problemen van deze route, die ook de 'poort' naar de Noordelijke Elfstedenroute vormt, gebruik maken. Op dit moment

worden ook de Goaiïngarypster Puollen en de geulen in de Terkaplester Puollen gebaggerd en zo geschikt gemaakt voor boten met een diepgang tot 1.70 m. Aangezien de Goaiïngarypster Puollen geen vaargeul heeft, worden grote delen van het meer inclusief een aantal aanlegplaatsen gebaggerd en zo geschikt

gemaakt voor deze boten. Begin 2011 wordt de Houkesleat bij Sneek verdiept. Deze verdieping is vooral bedoeld voor de beroepsvaart, maar ook de recreatievaart profiteert: vanaf het aankomend voorjaar kunnen ook zeegaande jachten (maximale diepgang van 2,10 m.) doorvaren tot in het centrum van Sneek en daar aanleggen.

Over de grens

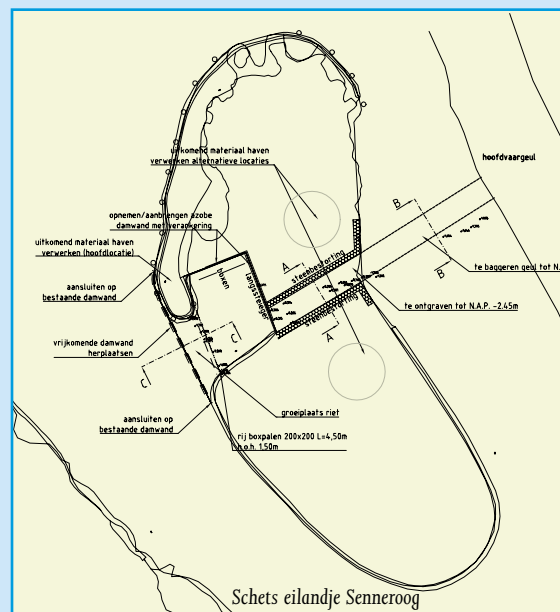
Het Friese Merenproject wil grenzeloos varen mogelijk maken. Dat betekent de mogelijkheden in eigen provincie vergroten, maar ook letterlijk de grens oversteken: die met de buurprovincies, aangrenzende wateren en verder kijkend ook de Nederlandse grens. In deze rubriek leest u hier meer over.

Meer met het Lauwersmeer

Tussen half december 2010 en half maart 2011 worden in het Lauwersmeergebied onder meer de aanlegvoorzieningen verbeterd en vernieuwd. Een groot aantal partijen heeft hiervoor de handen ineen geslagen.

Het Nationaal Park Lauwersmeer zelf is letterlijk grensoverschrijdend: het gebied strekt zich uit over het grondgebied van Groningen en Fryslân en de gemeenten Dongeradeel, Kollumerland en De Marne. Door de versnippering van verantwoordelijkheden kwam van recreatieve verbeteringen maar weinig terecht. Dat moest anders, vonden de betrokken overheden, maar ook Staatsbosbeheer, Recreatieschap De

zitten en waaraan Het Friese Merenproject vanuit provincie Fryslân is toegevoegd om het project te trekken. “Het aantal sluispassages is hier relatief laag, zeker als je bedenkt dat Lauwersoog de enige belangrijke toegangspoort langs de noordkust is. Daar moeten we meer ‘trek’ op krijgen.” Naast het aanpakken van de aanlegvoorzieningen staat daarom nog een aantal verbeteringen gepland. Zo wordt de haveningang

mee te betalen. Teleurstellend, vonden de andere partijen, die vervolgens besloten het baggerwerk toch uit te laten voeren en gezamenlijk te financieren.

'Het was een lange weg, maar uiteindelijk is het gelukt om samen creatieve oplossingen te vinden' Eddy Bosscher, gemeente De Marne

Marrekrite en Watersportverbond district Noord. Zonder te kijken hoeveel vierkante meters precies waar liggen, hebben de partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid en de kosten gedeeld.

Baggeren samen opgepakt

“Het Lauwersmeergebied is het mooist vanaf het water, dus goede voorzieningen voor recreatief gebruik zijn erg belangrijk”, vindt Bart Bagerman, secretaris van het Overlegorgaan Nationaal Park Lauwersmeer, waarin alle betrokken partijen aan tafel

van het eilandje Senneroog verplaatst. Deze komt dicht bij de hoofdvaargeul te liggen. Goed nieuws voor de recreatievaart, omdat de toegangseul minder snel dichtsluit én voor de natuur: die krijgt aan de andere kant van het eilandje nu alle rust en ruimte. Bij Zoutkamperril wordt de trailerhelling verhard en bij Dokkumer Nieuwe Zijlen krijgt de visplaats een ‘facelift’. In het Lauwersmeer worden bovendien de toegangseulen naar de aanlegvoorzieningen op diepte gebracht. Rijkswaterstaat, eigenaar van de geulen en verantwoordelijk voor het baggeren ervan, bleek niet bereid

Goede balans

Al met al zijn er goede afspraken gemaakt. “Het sterke punt van deze projectgroep is dat alle betrokkenen het belang van de verbeteringen voorop hebben gesteld”, vindt Jelle de Boer van Staatsbosbeheer. “Dat werkt prettig samen. De ingrepen in het gebied zijn niet groot, maar bieden absoluut een meerwaarde met een goede balans tussen natuur en recreatie.” Het onderhoud van alle aanlegplekken, ook die op Gronings grondgebied, komt voor rekening van het Friese Recreatieschap De Marrekrite. “Dat is nieuw, zo zorgen we voor eenduidig onderhoud in het gehele gebied. En dat was het doel”, reageert Eddy Bosscher van gemeente De Marne. “Een unicum”, vindt ook voorzitter Jack van den Berg van De Marrekrite. “Dit prachtige watersportgebied verdient deze constructieve oplossingen. Ik hoop dat ook ondernemers met nieuwe initiatieven aansluiten op deze verbeteringen.”

Masterplan is maatwerk

In de tweede fase van Het Friese Merenproject ligt de nadruk op de ruimtelijke kwaliteit en de belevingswaarde van het Friese merengebied. Doel: het verhogen van de aantrekkelijkheid, de toegankelijkheid en de inkomsten. Om tot een afgewogen mix van projecten te komen, wordt in samenspraak met de gemeente een masterplan opgesteld. Want 'de nieuwe jas' wordt maatwerk, geen confectiekleding.

Om de volle potentie van een watersportgebied te benutten, is de Masterplan-formule bedacht. Het masterplan is een integraal plan, per watersportkern of toegangspoort, waarin precies beschreven

ondernemers of ontwikkelaars opgepakt gaan worden door investeringen in de private ruimte. Vergelijk het met een nieuwe bestrating in een wijk. Je ziet dat mensen dan sneller geneigd zijn hun woning

schilderen of de tuin aanpakken, omdat het anders zo uit de toon valt.”

Bouwstenen

Bij de vorming van een masterplan wordt een analyse van de identiteit van een gemeente gemaakt. Daarin wordt het historische karakter meegenomen. Ook

Een masterplan is geen blauwdruk voor elk watersportgebied

staat welke projecten in die plaats aansluiten bij de identiteit en het karakter. “Het masterplan is maatwerk”, stelt Bram Hulsman, senior projectleider bij Het Friese Merenproject, “het is geen blauwdruk voor een watersportgebied. De variatie in Fryslân is groot. Kijk maar naar de verschillen tussen bijvoorbeeld de ‘buurdorpen’ Grou en Earnewâld. In Grou kun je zomers feesten bij schuimparty’s terwijl in Earnewâld de rust wordt opgezocht. Daar vaart men in fluisterbootjes door de Alde Feanen.”

Een masterplan wordt in nauw overleg met de gemeente, de ondernemers en de bewoners opgesteld, legt Hulsman uit. “Om een gebied echt te verbeteren moeten zowel de openbare als de private ruimte aangepakt worden. De overheden (gemeente en provincie) zetten na overleg met de ondernemers en de bewoners in het openbare gebied een aantal ontwikkelingen in gang die dan door

“Het is de uitdaging om niet alle markt-initiatieven de kop in te drukken maar om te proberen duidelijk te maken dat andere varianten meer kans van slagen hebben”

worden de sterke en zwakke punten op watersportgebied onderzocht. Tegelijkertijd worden alle losse initiatieven en projecten die op dat moment in die gemeente spelen op een rijtje gezet. De informatie uit deze onderzoeken vormen de ingrediënten voor de visie die de leidraad vormt van het masterplan. Om dit alles om te zetten in een mooi waterfront, gebruikt Het Friese Merenproject ‘Bouwstenen’. “Dat zijn de

handreikingen en aandachtspunten”, vertelt Hulsman. “In totaal zijn het 23 punten die je goed doordacht moet hebben om te komen tot een goed resultaat. Zoals ‘Houd oevers openbaar’ en ‘Borduur voort op de historie van de plek’, maar ook ‘Pas interactieve planvorming toe’. Als je de informatie hebt verzameld, dan smeed je met behulp van de bouwstenen een visie.” Hulsman benadrukt dat een masterplan

een gemeentelijk plan is, waarbij in de voorbereiding veel nadruk ligt op het overleggen met en het enthousiasmeren van het bedrijfsleven en de bewoners. “Draagvlak is essentieel”, vertelt hij. “Daarom is er in een vroeg stadium al overleg met alle partijen.”

Toegangspoort Harlingen

In Harlingen is onlangs een masterplan ontwikkeld. In de Friese havenstad waren veel losse plannen voor verbetering van onder andere het havengebied. “De gemeente vond dat die plannen aansloten bij de tweede fase van Het Friese Merenproject en vroeg ons om te kijken naar de mogelijkheden voor medefinanciering”, zegt Hulsman. “Maar wij misten de samenhang. Omdat we bovendien niet in losse initiatieven investeren zijn we gaan kijken naar de mogelijkheden om te komen tot een masterplan voor Harlingen. Er was behoefte aan een visie. Daar is Harlingen voortvarend mee aan de slag gegaan.” Sinds deze maand ligt er een concept-masterplan voor Harlingen dat een stevige basis legt voor de uitvoering van verschillende projecten, waaronder een volledige

herinrichting van de Nieuwe Willems haven. Het plan beschrijft het ombouwen van de in onbruik geraakte industriehaven tot een nieuwe recreatiehaven, de ‘Marina van Harlingen’. Hulsman: “Het masterplan in Harlingen is een mix van kleine, korte projecten aan de ‘zoete kant’, die de gemeente zelf uit kan voeren en drie grote projecten aan de ‘zoute kant’, waarin voor wat betreft de uitvoering ook projectontwikkelaars en het bedrijfsleven nodig zijn.” >>

>> Er is in Harlingen heel duidelijk gekeken naar projecten die de Harlingen als toegangspoort aantrekkelijker gaan maken én die ook financieel gezond kunnen voortbestaan. Volgens Hulsman is het de uitdaging om niet alle marktinitiatieven de kop in te drukken, maar om deze zodanig aan te passen dat er samenhang is met de omgeving, zodat een meerwaarde ontstaat.

Earnewâld en De Alde Feanen

Ook in Earnewâld is nagedacht over de toekomst. Daar is op 18 oktober het

Masterplan overhandigd, een breed plan dat het dorp moet doen uitgroeien tot een duurzame en toegankelijke groene 'poort' naar het Nationaal Park De Alde Feanen.

Hulsman vertelt dat ook daar goed is gekeken naar de lokale situatie. "In Earnewâld zie je wat dissonanten in het natuurlijke landschap. Uit interactieve sessies met bewoners en ondernemers kwamen veel goede en creatieve ideeën. Maar ook een eensgezindheid over de locaties waar een kwaliteitsverbetering wenselijk is. Eén van de projecten uit het masterplan is daarom gericht op betere landschappelijke inpassing van de 'VVV-haven'. Daaropvolgend

heeft het masterplan nu al zes ondernemers geïnspireerd tot nieuwe initiatieven." (Zie ook column 'Ondernemen is vooruit denken' op pagina 7).

Hulsman is onder de indruk van de krachten die loskomen bij het opstellen van de masterplannen. "Wat eerder al in Wymbritseradiel gebeurde en nu ook in Harlingen en Earnewâld, is het voorbeeld van een breed gedragen visie waarbij met overheidsgeld en private investeringen, samengewerkt wordt om de waterrecreatie in Fryslân een flinke impuls te geven. Waar wij allemaal de vruchten van kunnen plukken."

Varen door het groene landschap van de Alde Feanen

Column

Ondernemen is vooruit denken

Wat zijn wij van plan? Camping It Wiid is een familiebedrijf en bestaat uit een camping, een jachthaven en een bungalowpark. Voor velen is de camping de poort naar Nationaal Park De Alde Feanen en dat willen we ook visueel meer benadrukken.

Een deel van de camping wordt opnieuw ingericht. Het aantal caravans wordt teruggebracht van honderd naar zestig en vervangen door duurzame chalets. Hierbij wordt gelet op materiaalkeuze, energiebesparing en inpassing in het landschap. Zo

‘De consument van nu is niet dezelfde als de consument van morgen’

Op dit moment zijn de witte caravans aan de rand van de camping nogal aanwezig, laten we maar zeggen. Dat is vanaf het water ook het eerste dat opvalt en daar willen we wat aan gaan doen. Dus gaan we de oevers met harde walbeschoeiing aanpakken, het kampeerterrein met de stacaravans herinrichten en drie insteekhavens uitgraven. In het algemeen willen we de camping ‘groener’ maken, meer water toelaten en het ruimer opzetten. Hiervoor is door het Dutch Delta Team een advies uitgebracht met aanbevelingen die bijdragen aan alle hoofddoelstellingen van het Nationaal Park de Alde Feanen.

Dus wordt de twee kilometer ‘harde oever’ met walbeschoeiing weer een ‘zachte’ glooiende en ecologisch verantwoorde oever die een extra bijdrage levert aan de natuurwaarden van het Nationaal Park.

gaat de kleur van de stacaravans van wit naar donkerbruin. Alle verbeteringen zijn erop gericht om de overgang tussen het nationaal park en de camping ‘natuurlijker en duurzamer’ te maken.

We kijken altijd naar de toekomst. Dat moet ook, want de toerist van nu is niet dezelfde als de toerist van morgen. We zullen in de toekomst meer in moeten spelen op individueel vakantiegedrag, dus meer ruimte moeten bieden. Waar de caravans vroeger netjes naast elkaar stonden, moeten ze nu ver van elkaar geplaatst worden. De vakantiehuisjes worden steeds groter en de boot moet voor de deur kunnen liggen natuurlijk. Ik vind het belangrijk om natuurgerichte recreatie nog meer te stimuleren, waarbij de gasten zich een natuurbeheerder voelen en actief betrokken worden bij het Nationaal Park.

Tom Bleckman, eigenaar Camping It Wiid in Earnewâld

Natuurlijk zal op het gebied van voorlichting, educatie en monitoren nauw worden samengewerkt met It Fryske Gea.

Het plan van de gemeente Tytsjerksteradiel om Earnewâld als waterfront een make-over te geven juich ik toe. Ik vind dat er ook écht wat moet gebeuren om de aantrekkelijkheid van Earnewâld en het Nationaal Park te verbeteren. Als ondernemer doe ik mee en wil voor ruim € 1,4 miljoen investeren in de aantrekkelijkheid van de Camping en het Nationaal Park. Het actieve en creatieve meedenken door de provincie, gemeente, Plattelânsprojekten, It Wetterskip Fryslân en It Fryske Gea vind ik super.

Versterking voor Het Friese Merenproject

Het projectbureau Friese Meren heeft zich versterkt met projectleider Joran Kroes en projectsecretaris Judith Porsius. Wie zijn ze en wat wordt precies hun taak?

Joran Kroes gaat op het projectbureau vooral invulling geven aan grenzeloos varen, samen met senior projectleider Steven Duursma. Hij brengt zijn civiel-technische kennis en ervaring mee, die hij onder meer opdeed bij de afdeling Nieuwe Werken van provincie Fryslân. “Er is tot en met 2008 veel geïnvesteerd in grenzeloos varen, denk alleen al aan de vijf aquaducten. De situatie is nu anders”, ziet Kroes. “Met veel minder middelen willen we toch veel voor elkaar krijgen. Dat vraagt grote creativiteit en inzet.” Hij gaat zich in de eerste plaats bezig houden met de verdieping van de Langwarder Wielen, die vertraging opliep door faillissement van de aannemer. “Ik bekijk nu hoe we deze verbetering op een andere manier toch kunnen realiseren.” Voor de Turfroute gaat Kroes inventariseren welke mogelijkheden er zijn om meer diepgang te krijgen, zonder ook alle beschoeiingen te moeten vervangen. Voor beide zijn creatieve oplossingen nodig. “Ik inventariseer de ideeën en beoordeel of ze technisch en financieel realiseerbaar zijn. Dat is een eerdere stap in het proces en voor mij een mooie uitdaging.”

Joran Kroes en Steven Duursma

Judith Porsius en Bram Hulsman

Judith Porsius werkte eerder als directiesecretaresse bij provincie Fryslân. Ze begon aan een HBO Managementopleiding, waar ze onder meer het vak projectmanagement volgde. “Toen werd me duidelijk dat ik daar in verder wilde”, vertelt Porsius. “En dat ik dat nu bij Het Friese Merenproject kan doen, is voor mij als fervent watersporter dubbel leuk.”

Haar rol is een ondersteunende. Ze neemt werk uit handen van de twee senior projectleiders Bram Hulsman en Steven Duursma en programmamanager Jaap Goos en kan daarbij haar eigen ervaring op vaargebied inbrengen. “Ik vaar veel en ken elk plekje en elk water in Fryslân. Ik merk nu al dat ik meer let op bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit of bewegwijzering: waar kan het beter? We werken hier samen aan iets moois voor Fryslân, dat vind ik echt bijzonder. Ook gemeenten zien het zo, valt mij op. De eerste masterplannen naderen hun voltooiing, daarna komt de uitvoering op gang. Daar komt veel werk uit voort. Ik wil er graag mijn bijdrage aan leveren dat we het tempo erin kunnen houden.”

Colofon – november 2010

Meer over Meren is een uitgave van Projectbureau Friese Meren, Provincie Fryslân, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden, Snekertrekweg 1, 058 – 2925862, www.friesemer.nl. • Tekst en productie: Camerik Voortman communicatie- en pr-adviseurs. • Vormgeving: Ozingavorm • Drukwerk: Telenga • Foto's: Hanneke Schmeink, Simone Stevens, Camping It Wiid, Friesland Holland, Tanja Bussemaker en AnneMarieke Voortman

HET FRIESE MERENPROJECT WORDT MEDEGEFINANCIERD DOOR DE EUROPESE GEMEENSCHAP EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING EN SNN, EZ/KOMPAS

www.friesemer.nl

Bij het tot stand komen van de Meer over Meren is getracht zoveel mogelijk toestemming te verkrijgen voor het beeldgebruik van de oorspronkelijke uitgevers. Indien een rechthebbende denkt aanspraak te kunnen maken op het beeldgebruik, graag contact op te nemen met het projectbureau.